

## Tonsillotomi (formindskelse af mandler)

### Definition:

Tonsillerne, "mandlerne", befinder sig på hver side af den øverste del af svælget. De ligger mellem de to ganebuer på hver side, som strækker sig ned fra ganen og til tungeroden bagest i munden. Tonsillerne varierer betydeligt i størrelse fra person til person. Også hos en og samme person kan tonsillernes størrelse variere. Relativt set er tonsillerne størst omkring 3 års alderen for de fleste af os, senere vokser tonsillerne mindre end det omgivende væv.

Tonsillerne består af lymfevæv. Overfladen er uregelmæssig og har mange små fordybninger. Tonsillerne deltager i produktionen af hvide blodlegemer (lymfocytter), og de indgår i immunapparatet og producerer antistoffer mod indtrængende mikroorganismer. Eftersom tonsillerne er den første ansamling af lymfevæv i luftvejene og fordøjelseskanalen, formodes de at spille en vigtig rolle i kroppens infektionsforsvar. Dog mener man, at "syge" tonsiller repræsenterer en svaghed i immunapparatet, idet de selv kan være sæde for kronisk infektion.



© Tøverud

### Årsager til formindskelse af mandler:

- Formindskelse af mandler foretages oftest pga. hyppige halsinfektioner 5 el. flere episoder i hvert af de forgangne 2 år.
- Forstørrelse af halsmandler, der kan være til gene under søvn. Kan være medvirkende til vejrtrækningspauser under søvnen og snorken.

### Før operationen – fasteregler:

Du skal faste (må ikke spise) i seks timer op til det aftalte operationstidspunkt. Det er tilladt at drikke klare væsker (sød saft, vand, the eller kaffe uden mælk. Du må ikke drikke mælk eller juice som indeholder frugtkød.

På selve operationsdagen skal du gå i bad og vaske hår om morgenen. Det er vigtigt at du møder i god tid til operationen. Du må kun medbringe en pårørende på operationsdagen – gerne en som kan hjælpe dig hjem igen efter operationen.

### **Om bedøvelsen:**

I klinikken møder du på operationsdagen klinikkens faste speciallæge i anæstesiologi (narkoselægen) som forestår selve bedøvelsen. Mens du er bedøvet sikrer narkoselægen sig at du sover tryk og godt og er smertedækket under hele indgrebet.

### **Selve operationen:**

Formindskelse af mandler foregår i generel anæstesi (fuld narkose).

Mandlerne formindskes gennem munden, og efterlader en sårflade, der ses som hvide belægninger (fibrin). Efter ca. 6 dage afstødes de hvide belægninger i halsen, og der kan være risiko for let blødning. Såret vil være helet op i løbet af ca. 2 uger.

Forsøg aldrig at fjerne skorperne manuelt!

Det kan bløde lidt fra næse og mund, få minutter efter operationen.

Efter operation skal du påregne liggetid til observation i klinikken i typisk 45-60 min

### **Smerter:**

Alle der får formindsket mandler har smerter i halsen. Der kan forventes mindre halssmerter i modsætning til total fjernelse af halsmandeler.

At spise og drikke kan virke smertelindrende, men der skal også smertestillende medicin skal der til. Mange føler at smerten kan forplante sig til ørene og give ørepine, samt give smerter i tungen.

Den medicinske behandling består af Voltaren og Panodil i ofte ca. 4 døgn, herefter nogle dage kun med Panodil. De værste smerter ses ofte på 3. dagen. Også på 5.-6. dagen, hvor sårskorpen falder af, kan der være smerter. Den nye slimhinde er tynd og sårbar.

### **Blødning:**

Efter formindskelse af mandler er der betydelig mindre risiko for blødning i modsætning til total fjernelse af halsmandler, oftest indenfor de første 4 timer. I enkelte tilfælde kan det blive nødvendigt at re-operere. Dette er dog yderst sjældent. Dog kan der opstå blødning helt op til 14 dage efter operationen. Lettere blødningen kan stoppes ved at spise en kold sodavandsis, eller sutte på en isterning. **Ved kraftigere blødning skal du kontakte 112.**

### **Mad og drikke:**

Når du er blevet opereret skal du starte med et glas isvand, og må herefter få blød kost det første døgn, ex. youghurt, is og lignende.

Det anbefales at spise lunken og blød mad de første døgn, som f.eks. mosede kartofler/grøntsager, ris, pasta, lasagne, hakket kød, kødsovs, frikadeller, fisk, æg, grød, franskbrød uden skorpe, bløde frugter i små stykker, ex. kiwi og små stykker melon. Rugbrød må gives efter et par dage.

Efter 14 dage du må få grovere brødtyper. Ingen kiks og knækbrød de første 14 dage, eller andre fødeemner der kan kradses i halsen.

Drik rigeligt, men **IKKE** kulsyreholdige drikke. Det kan opløse sårskorpen, og derved forårsage blødning.

Spis masser af sodavandsis. Undgå i starten mælkeprodukter, mange synes det klister fast i sårene, men prøv dig frem. Mange synes juice svier i halsen.

### **Dårlig ånde:**

Efter formindskelse af halsmandler kan forekomme dårlig ånde pga. sårhelingen, og også derfor er det en god ide at drikke rigeligt, samt børste tænder hyppigt, min. 2 gange dagligt, som ellers.

### **Sygemelding:**

Det første døgn skal du holde sig mest muligt i ro.

Der skal regnes med 1-2 ugers sygemelding/rekreation. Det anbefales at undgå legemlig/fysisk anstrengelse/aktiviteter, samt undgå tunge løft. Tag ej heller for varmt bad og lig ikke i bagende sol.